

Posudek na diplomovou práci Štěpánky Ševčíkové: Potravní preference suchozemských plžů v říčních nivách postižených invazivními rostlinami

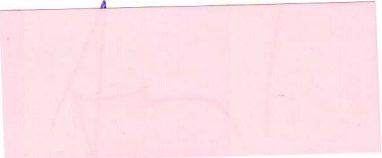
Nápad studovat potravní vztahy suchozemských plžů k invazivním rostlinám vznikl při práci na disertaci Jitky Horáčkové, která při studiu fauny přirozených a invazemi napadených říčních niv zaznamenala místy velmi vysoké koncentrace plžů vylezších vysoko na těchto rostlinách. Nápadné požerky ale vidět nebyly a tak nás napadlo, proč tam ti plži vlastně lezou. Udělali jsme si rešerši a zjistili jsme, že se tím dosud nikdo nezabýval. První co se tedy nabízelo prověřit, byly potravní preference těchto „šplhavých“ nivních druhů.

Diplomová práce Štěpánky Ševčíkové byla zpočátku koncipovaná poměrně skromně. Naplánovali jsme sadu potravně preferenčních pokusů, které měly tento problém rozkrýt. A tak se Štěpánka pustila do boje - nejprve s chovem vybraných modelových druhů. Výsledky laboratorních pokusů poté ukázaly již známý fakt, že čerstvé rostliny plžům příliš nechutnají. Pořád jsme ale neměli důkaz, že by invazivní rostliny nežrali vůbec. Další nápady se rodily za pochodu. Přišlo nám logické podívat se na složení trusu plžů, sebraných v terénu přímo z invazivních rostlin, aby se vyloučily všechny nepříznivé vlivy laboratorních pokusů. Odtud byl už jen krůček k využití laboratoře profesora Smrže. První idea byla rozlišit v trusu plžů živé a odumřelé zbytky rostlin pomocí fluorescenčního barvení. To se posléze ukázalo jako slepá ulička, rostliny totiž oplývají autofluorescencí. Poté se Štěpánka pustila do dalšího boje s katalogem referenčních struktur na invazivních rostlinách, které by pomohly v trusu tyto rostliny identifikovat. To se podařilo jen částečně, jedinou použitelnou strukturou se ukázaly být trichomy. Tyto závěry značně zpochybnily řadu předchozích studií, které běžně operují s tvarem průduchů pozřených rostlin, identifikovaných příslušnými badateli v trusu studovaných plžů. Jenže průduchy našich modelových rostlin rozlišit nelze. Následoval další krok, pokusit se podívat plžům přímo do jednotlivých částí trávicího traktu, abychom zjistili, zda studovanou potravu skutečně využívají nebo jim jen projde trávicím traktem. Zde narazila Štěpánka na mnoho velice zajímavých problémů, souvisejících s fyziologií trávení plžů, které ale řádově přesahovaly rozsah její diplomové práce a proto se nakonec rozhodla na další výzkum orientovaný tímto směrem rezignovat. Důsledkem této cesty mnoha slepými uličkami ale bylo, že si Štěpánka vyzkoušela řadu metodických přístupů a ujasnila si, kterými cestami by se ráda ubírala do budoucna.

Z výše uvedeného vyplývá, že ne všechny výsledky presentované v této diplomové práci jsou publikovatelné. Na řadu z nich by bylo hezké navázat v nějakých dalších studiích. Domnívám se, že část Štěpánčiných výsledků ale rozhodně publikovatelná je a přestože nabízí víc otázek než odpovědí, jsou právě ty otázky velmi zajímavé.

Myslím, že Štěpánka Ševčíková si zaslouží pochvalu za trpělivost a pokoru, s jakou ustála všechny nezdary. Její diplomovou práci hodnotím ve výsledku pozitivně, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

V Praze dne 7.9.2011

Lucie Juříčková